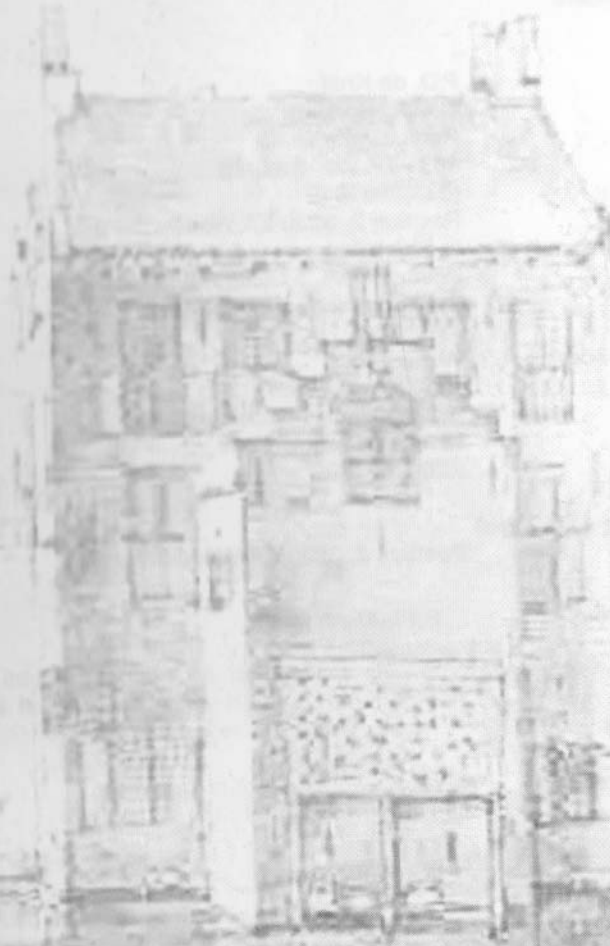

Oud Woudenberg

2006 -2

Oud Woudenberg

2006-2

is een uitgave van de Stichting Oud Woudenberg.
Deze Stichting is opgericht op 15 december 1955
En stelt zich ten doel:

1. Het verzamelen en tentoonstellen van voorwerpen van oudheidkundige aard betrekking hebbend op of gevonden in de gemeente Woudenberg en omgeving.
2. Het verhogen van de kennis van de geschiedenis van de gemeente Woudenberg.
3. Het naspeuren van de zeden en gewoonten in de gemeente Woudenberg in verleden en heden.

Voorzitter: P.D. de Kruif
Secretaris: O.G.A. Honders
Rembrandtlaan40
3931 TK Woudenberg
(033)2863649
Postadres: Postbus 2. 3930 EA Woudenberg
Penningmeester: H. Schouten
Postbank nr: 2057783
Banknummer: 37.24.34.401
Redactie
'Oud Woudenberg': W. de Greef
H.G. Moesbergen
E.C. Veldhuis (eindredacteur)
Nico Bergsteijnweg 67
(033)2862799

Aanmelden en wijzigingen
donateurs: Postbus 2,3930 EA Woudenberg

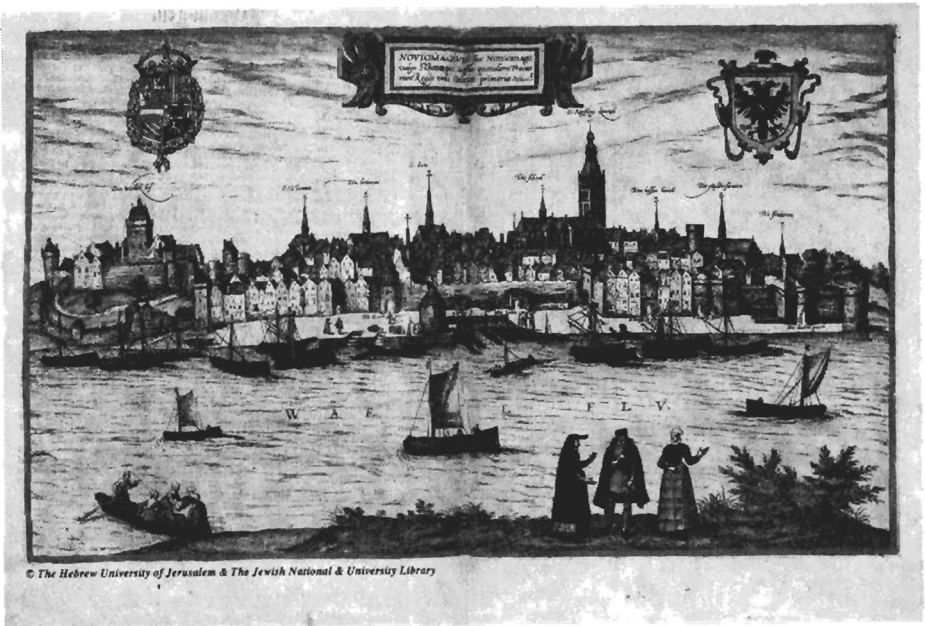
Minimale donatie: E 10,00 per jaar

De Oudheidkamer aan de Willem de Zwijgerlaan nr. 1 is geopend op iedere tweede vrijdag van de maand van 19.00 tot 20.00 uur en elke maandag van 14.00 tot 15.30 uur. Contactpersoon Oudheidkamer: C. Pater- De Lange (033) 286 2595

website: www.oudwoudenberg.nl
e-mail: info@oudwoudenberg.nl

ISSN: 1571-456X

Woord vooraf	2.
Uit Woudenbergs verleden (3)	3.
“Sonnevanck” en het wonder van 11 april 1956	7.
Voskuilen, een buurtschap onder Woudenberg en Leusden	21.
Het jaarlijkse dagje uit (naar Nijmegen)	22.
Stichting Oud Woudenberg naar 'De Harmonie'	24.

Oude kaart van Nijmegen; links 'Het Valkhof'; iets rechts van het midden de 'Stevenskerk'.

2. Woord vooraf

Iets later dan u gewend bent misschien, presenteren we het tweede nummer van 'Oud Woudenberg'. Dit jaar zullen er drie nummers verschijnen. Er staat dit jaar namelijk ook een nummer van De Klapperman op stapel. Het bestuur heeft besloten om, als er ook een Klapperman uitkomt, dat er dan in dat jaar maar drie nummers van 'Oud Woudenberg' zullen verschijnen. U begrijpt: dat heeft te maken met de kosten van al ons drukwerk

Het eerste artikel is (het laatste) van de hand van onze eerste voorzitter, de heer A. van Gent.

Een zeer uitgebreid drieluik over 'het wonder van 11 april 1956' is door onze redacteur Wim de Greef samengesteld.

Vervolgens nog even iets over 'Voskuilen', thema van de succesvolle en interessante historische avond waar Henk van Woudenberg een volle zaal mee boeide.

Ook een mededeling over het uitstapje dit jaar. We gaan naar de oudste stad van Nederland: Nijmegen.

Tot slot een oproep voor vrijwilligers in verband met de tweede verhuizing van Oud Woudenberg in korte tijd.

De redactie wenst u veel leesplezier!

3. Uit Woudenberg's verleden deel 3.

In de vorige 'Oud Woudenberg' werd aangekondigd dat we ook in dit nummer aandacht zullen besteden aan de artikelen die onze eerste voorzitter, de heer A. van Gent, schreef ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van de Stichting. In dit nummer het derde en laatste artikel. We nemen dat over zoals het destijds is geschreven op enkele zeer kleine wijzigingen en een kleine inkorting na. De spelling is -waar nodig- aangepast.

Onrust in de Franse tijd

In 1813, de tijd van de overgang van de Napoleontische tijd naar een vrij en onafhankelijk Nederland, waren er hier en daar natuurlijk wel wat spanningen. Ook in Woudenberg broeide er wat. In dat jaar was Louis Lucas Elisa Bols maire*) van Woudenberg. Hij woonde in Groenewoude en was gehuwd met Anna Elisabeth De Gruijter, eigenaresse van de ridderhofstad.

Toen berichten over de ineenstorting van het Franse keizerrijk ook Woudenberg hadden bereikt, had een aantal inwoners in de maand november zich naar de maire begeven en hem de Franse vlag gevraagd. Vervolgens hadden zij de vlag verbrand. Enige dagen later was een detachement 'troepen van allerhande wapenen' in Woudenberg om te onderzoeken wie schuldig waren aan deze revolutionaire daad. Maar het onderzoek leverde niets op.

Niemand had iets gezien Onverrichter zake keerde het detachement terug. De volgende morgen echter kwamen ze weer en namen de maire Bols en ook adjudant-maire Van Maanen mee naar Utrecht. Zij moesten opnieuw de eed van trouw aan de Franse keizer afleggen en konden weer gaan.

Een publicatie verscheen, waarin de inwoners van Woudenberg werden aangemaand tot rust. Of de maire de vlag hersteld heeft, zoals hem was opgedragen, vertelt het verhaal niet.

Toen kwamen er Pruisische troepen naar Woudenberg, die voor hun paarden en manschappen haver en rogge vorderden. Bols was weer op zijn post en beloofde er voor te zorgen. Maar hij verdween die nacht in alle stilte '.....latende de zorg voor de gerekwiereerde haver en rogge aan de overige leden van het gemeentebestuur'. Hierover beklaagde zich een afgevaardigde van het gemeentebestuur bij de onderprefect van het arrondissement

*) burgemeester

Amersfoort, baron Snouckaert van Schauburg. Zij deden hun beklag en verzochten hem voorlopig een ander in Bols' plaats aan te stellen.

Dat gebeurde. Wie het was meldt het verhaal niet. Bols keerde na enige dagen terug met de mededeling dat hij was aangesteld als luitenant bij de dragonders.

Elf jaar later komt Bols op dit voorval terug bij koning Willem I. Hij dient een rekest in waarin hij een beeld van zichzelf schets dat door schout Hendrik Lagerwey Mzn. als ongeloofwaardig wordt bestempeld. De lezing van Bols is dat hij indertijd een aantal boeren jongelingen heeft voorgesteld om zich gewapender hand naar de Pruisische armee te begeven. Met die jongelingen zou hij vervolgens via Utrecht naar Den Haag zijn vertrokken. Daarbij zou hij zich een weg ter ontvluchting hebben moeten banen, wat hem gelukt zou zijn door de gendarmes dertig Louis d' Or te betalen.

Verder deelt hij mee dat hij in die roerige dagen nogal wat onkosten had moeten maken. Lagerwey zegt in zijn 'bericht en raad' aan de gouverneur van Utrecht dat Bols mogelijk enige flessen jenever heeft moeten uitdelen om de woede der Woudenbergse boeren, wegens de vorderingen, tot bedaren te brengen. Van welk merk de jenever was, wordt niet vermeld, maar het zal een bekend merk geweest zijn.

De gouverneur komt later nog op het antwoord van schout Lagerwey terug, waarop deze schrijft dat hij in eigen persoon alle mogelijke onderzoek heeft gedaan. Zelfs bij Bols' grootste vertrouwelingen van die tijd. Ook bij degenen die zelf mede de hand hebben gehad in het verbranden van de vlag. Die hadden zich toen verstopt of waren naar elders gevlucht. Maar Lagerwey is, zo schrijft hij, niets te weten kunnen komen van een zeker aantal jongelingen die zich met rekwestrant onder de vanen van de Pruisen zou hebben begeven. De conclusie van de schout is dat dit een verzinzel van de heer Bols is. Over de schade van de boeren wordt nog gemeld dat deze door Franse 'geëmployeerden' werden lastig gevallen, zowel bij het tellen van de tabaksplanten als bij het visiteren van de tabaksdozen. Ook meldt het rapport dat een ingezetene naar Amersfoort werd overgebracht omdat hij betrappt werd op het bezit van een doos vol eigen gekorven tabak. Daar wierp men hem

in de gevangenis wat tot gevolg had dat hij een epidemische ziekte opliep, waaraan betrokkene en zijn gehele familie is gestorven. In deze gelegenheid heeft maire Bols de hand gehad en hij heeft destijds deze zaak wat rigoureuus afgehandeld, aldus schout Lagerwey in zijn antwoord op 4 februari **1825**. Hij voegt daaraan nog toe dat het hem niet mogelijk is om "alle ontelbare vexatiën*) door de Franse geëmployeerden, den ingezetenen van Woudenberg aangedaan, op te noemen".

De hele historie met de Franse vlag en alles wat daarbij over de maire Bols gerapporteerd werd, geeft geen fraai beeld van deze tijdelijke ambtsdrager in Woudenberg. Hij is waarschijnlijk slechts korte tijd met het burgemeesterschap, naar Frans model, bekleed geweest.

Schout Willem Lagerwey was in **1809** gestorven en zijn opvolger Matthijs van Geytenbeek ook. Diens opvolger is de al eerder genoemde Hendrik Lagerwey Mzn., die benoemd werd bij Koninklijk Besluit, gegeven op Het Loo op de 26ste van de zomermaand **1809**, nr. 69.

In **1810** wordt, naar Frans model, het ambt van maire ingesteld. Hendrik Lagerwey komt daarvoor niet in aanmerking. Hij wordt gepasseerd en benoemd wordt Dirk Voskuyl. Deze sterft of treedt af en dan wordt door de Onderprefect, baron Snoukaert van Schauburg te Amersfoort aan Hendrik Lagerwey verzocht om 'provisioneel' de functie van maire te bekleden. Of Lagerwey dit heeft gedaan is niet bekend. In **1813** blijkt Louis Bols de functie van maire te bekleden.

Na het vertrek van maire Bols kwam er een voorlopige opvolger. Inmiddels was de Prins van Oranje te Scheveningen geland en hij werd ingehuldigd als Soeverein Vorst. Nederland was weer vrij. De functie van Schout wordt weer ingevoerd, maar wie er werd aangesteld is niet bekend. Wel blijkt dat Hendrik Lagerwey Mzn. bij Koninklijk besluit van **18 januari 1818**, nr. 56 tot schout van Woudenberg en Geerestein werd benoemd. Bij Koninklijk Besluit van **9 augustus 1825** werd hij vervolgens benoemd tot burgemeester van Woudenberg. Zijn zoon volgt hem in **1836** op.

*) knevelende maatregelen

Het Koninklijk Besluit uit 1809 werd ondertekend door Koning Lodewijk Napoleon (broer van de Franse keizer) Het Koninkrijk Holland heeft bestaan van 1806 tot 1810 en zag er als volgt uit (zie hieronder). Daarna werd, tot de terugkeer van prins Willem van Oranje, ons land een onderdeel van Frankrijk. Op 2 december 1813 wordt prins Willem ingehuldigd als soeverein vorst en wordt dan Koning Willem I. De Koninklijke Besluiten na die datum zijn dus van zijn hand.

Het Koninkrijk Holland; daartoe behoorde ook een deel van Oost-Friesland (nu Duitsland).

4. “Sonnevank” en het wonder van 11 april 1956

Sonnevank, Stationsweg 151, Woudenberg, in oude glorie, voor de vliegtuigcrash van 11 april 1956. (fotocollectie auteur)

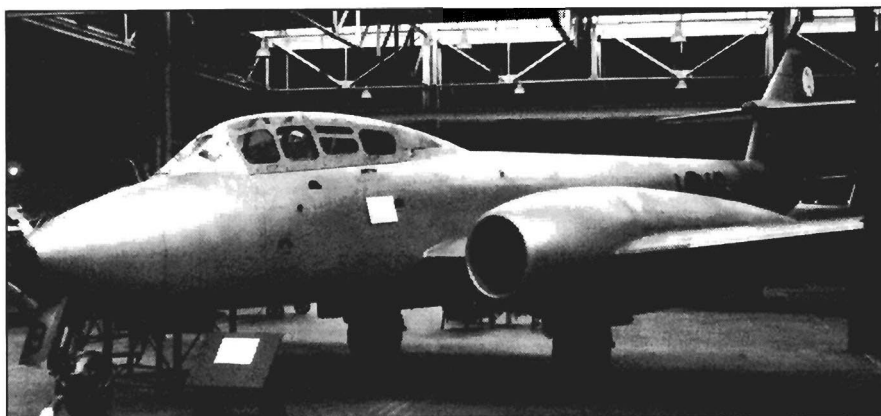
Het is 11 april 1956, tien voor half één 's middags. Aan de **Stationsweg** 151 te Woudenberg staat een mooi groot vooroorlogs huis met een rieten dak, dat wat Oostenrijks aandoet. Het is de villa “**Sonnevank**”, waar de familie Koudijs woont. Daarnaast bevindt zich een kleiner kantoorgebouw, in dezelfde stijl en eveneens met een rieten dak, waar een medewerker van het waterschap kantoor houdt.

Op straat passeren mensen op de fiets, die van hun werk komen en huiswaarts gaan. De middagpauze bedraagt in die tijd namelijk

Het kantoorgebouw van het waterschap, Stationsweg 153, Woudenberg. Links hiervan stond Sonnevank. Rechts half zichtbaar het huis van de familie Methorst, Stationsweg 155. (fotocollectieauteur)

nog anderhalf uur en die wordt veelal gebruikt om thuis de warme maaltijd te gebruiken. Omdat het woensdag is, hebben de kinderen vrij van school en zijn eveneens op weg naar huis. Zo ook **Arie Koudijs**, directeur van de Coöperatieve Boerenleenbank en Handelsvereniging, in de volksmond de Boerenbond genaamd. Hij rijdt met zijn auto de oprit op en parkeert zijn wagen op de gebruikelijke plek tussen het huis en het kantoorgebouwtje. Aagje **Koudijs**, zijn vrouw, heeft inmiddels de maaltijd klaar en de tafel gedekt. **Arie** gaat het huis binnen via de achterdeur en heeft de gewoonte eerst naar het toilet te gaan voor een kleine boodschap, zo ook nu. Inmiddels zitten moeder, de zonen Wim en Piet (zoon Hein volgt de lessen op de HBS in Amersfoort) en dochter Ina al aan tafel en wachten op vader, totdat hij ook zal aanschuiven. Zover zal het echter niet komen.

**Een straaljager van het type Gloster Meteor dat op 11 april 1956 in Wou-
denberg neerstortte. (fotocollectie auteur)**

In het luchtruim boven Woudenberg vliegt rond hetzelfde tijdstip een straaljager van de Luchtmacht, die bestuurd wordt door de 24-jarige reserve tweede luitenant vlieger Wim Oldhoff. Het vliegtuig is een **Gloster Meteor**, Mk-VII, een tweepersoons trainer van Britse makelij, met de luchtmacht registratie 1-3.

Oldhoff is kortgeleden op eigen verzoek overgeplaatst naar de vliegbasis Soesterberg, om ingedeeld te worden bij het in oprichting zijnde 700 squadron, met Sabre nachtjagers van het type **F-86K**, in luchtvaartkringen ook wel "de Kaasjager" genoemd. In afwachting van een theoretische opleiding op Ypenburg, waar hem de technische aspecten van de Sabre 'Nighttiger' zullen worden bijgebracht, oefent hij op de **Gloster Meteor** het instrument vliegen. Zijn toekomstige F-86K is namelijk een **all-weather fighter**, die in allerlei weersomstandigheden (slecht zicht, 's nachts) kan opereren. Uiteraard is daarbij het vliegen op instrumenten van levensbelang. Om dat te oefenen is hij met een **Gloster Meteor** opgestegen van Soesterberg voor een **GCA** (**Ground Control Approach**) opdracht op de vliegbasis **Volkel**. Daarbij wordt de vlieger met behulp van radar op de grond "binnengepraat", zoals dat heet. De radioverbinding met **Volkel** is echter zo slecht dat hij genoodzaakt is van de oefening af te zien. Als alternatief kiest hij er voor een overtrek situatie te oefenen, die hij kortelings nog samen met een instructeur heeft geoefend.

Een vliegtuig raakt overtrokken als door omstandigheden, zoals bijvoorbeeld motoruitval, of uitval van systemen, de snelheid van het toestel dermate laag wordt dat de reguliere vliegeigenschappen van een vliegtuig niet meer gelden. Om dat te corrigeren zijn bepaalde handelingen nodig, die soms tegenstrijdig zijn met de gevoelens, die een piloot op dat moment ervaart. Daarom wordt regelmatig op dit fenomeen geoefend. De tweemotorige **Gloster Meteor** heeft echter geheel andere vliegeigenschappen dan de Amerikaanse eenmotorige **F-84F**, de **Republic Thunderjet**, waar **Oldhoff** tot nu toe op heeft gevlogen.

Op 20.000 voet, ca 7 km hoogte, neemt de vlieger snelheid terug en laat hij de wielen zakken en doet de flaps en de duikremmen uit. Bij een snelheid van ca 110 knopen (ruim 200 km/uur) begint het toestel te schudden en verliest ineens flink hoogte. In de regel wordt dat opgevangen door gas te geven, maar kort hierna valt het toestel over rechts weg en raakt in een rechter tovlucht. Een vrille is een vliegbeweging, die bij dit type vliegtuig bijzonder moeilijk onder controle is te krijgen, zelfs voor piloten, die zeer ervaren zijn op dit toestel. **Oldhoff** probeert nog van alles, maar gebrek aan ervaring op dit toestel (ca 25 uur) is er mogelijk de oorzaak van dat de **Gloster Meteor** onbestuurbaar blijft. Bovendien is hij gewend aan Amerikaanse toestellen, die duidelijk andere vliegeigenschappen hebben als de **Gloster Meteor**. Met grote snelheid raast de **Meteor**, al draaiend om haar lengteas, richting Stationsweg 151.

Arie Koudijs trekt op dat moment het toilet door, sluit de deur achter zich en loopt naar de woonkamer om zich aan tafel te begeven. Hij wordt dan volledig verrast door een oorverdovende klap, als van een bomexplosie met enorm veel geraas, rook, vuur, vlammen en hitte. Het blijkt dat het toilet, dat hij zojuist heeft verlaten, voor een groot deel is weggevaagd.

Toeval, geluk, of gewoon een beschermengeltje?

Toegestroomde omwonenden zien vol ongeloof en afgrijzen vlammen en enorme rookwolken het statige huis Sonnevancck te gronde richten. (foto uit Gouden Baken in Groene Vallei)

De straaljager kwam terecht op het kantoorgebouw van het waterschap. Er is niets meer van over na de fatale crash. Sonnevancx links ernaast is uitgebrand. Rechts het ongedeerde huis van de familie Methorst. (fotocollectie auteur)

Oldhoffs **Gloster** Meteor is neergestort op het kantoorgebouwtje naast het huis van de familie **Koudijs**. Het toestel neemt praktisch het gehele pand mee in haar allesverwoestende baan van vernietiging. Slechts de kluis in het gebouw weerstaat de immense klap. De kerosine, waarmee het vliegtuig voor de start geheel is **afge**-tankt, vat vlam en begeleidt de immense storm van puin en uit elkaar gereten stukken vliegtuig met een helse zee van vuur en vlammen en verspreidt zich over Huize Sonnevancx en de **Stationsweg** ervoor. Het rieten dak vat onmiddellijk vlam en in korte tijd staat het huis en haar omgeving in lichter laaie.

Als de familie **Koudijs** enigszins is bekomen van de schrik, roept één van hen plotseling vol ontsteltenis: "meneer Zwaan . . . waar is Meneer Zwaan"? Meneer Zwaan is de secretaris van het Waterschap Heiligenbergerbeek en doet normaliter zijn dagelijks werk in het zojuist weggevaagde kantoorgebouwtje naast huize **Sonnevancx**.

Opeens herinnert moeder Koudijs zich dat de heer Zwaan haar de vorige dag heeft verteld, dat hij die morgen in Doorn een raadsvergadering moet bijwonen en dat hij het niet zinvol acht om voor de rest van de dag nog weer naar Woudenberg te fietsen. Saillant detail is, dat de raadsvergaderingen altijd op maandagmorgen worden gehouden. Door omstandigheden is bij uitzondering de vergadering verschoven naar de woensdag, wat de heer Zwaan het leven heeft gered.

Toevallige samenloop van omstandigheden, of heeft de heer Zwaan gewoon geluk? Menigeen denkt aan iets anders.

Hetzelfde geldt voor Wim Oldhoff. Zijn Gloster Meteor is namelijk niet voorzien van een schietstoel. Om een toestel met een dergelijk grote snelheid en tollend om zijn lengteas 'handmatig' te verlaten, is een praktisch onmogelijk karwei. Als het al lukt om uit de cockpit te klimmen, dan is de kans groot dat de piloot met grote snelheid tegen de staart geslagen wordt, met voorspelbare afloop. Desondanks ontgrendelt hij de plexiglazen kap, die prompt door de lucht, die met grote snelheid langs het toestel stroomt, wordt afgerukt. Omdat het toestel in een buitenwaartse tolvlucht is geraakt, wordt hij met grote kracht in zijn veiligheidsgordels gedrukt. Zodra hij die ontkoppelt, wordt hij als het ware uit de cockpit geslingerd, weg van het toestel. Hij laat zich enige tijd vallen totdat hij meende op een hoogte te zijn, waar voldoende zuurstof aanwezig was. Hij opent dan zijn parachute en naar beneden zwevend, ziet hij zijn toestel neerstorten. Hijzelf landt in een weiland en komt er met een kleine hoofdwond en hevig geschrokken, maar verder zonder kleerscheuren, vanaf.

Toeval, geluk, of zou het iets meer zijn?

Aan de andere zijde van het kantoorgebouw, bevindt zich op een drietal meters afstand, het woonhuis van de familie Methorst. Ook die krijgen de schrik van hun leven, op het moment van de inslag. Hun ontsteltenis wordt nog aanzienlijk vergroot, als zij ontdekken dat op slechts enkele meters afstand van hen, een volledig gebouw is weggevaagd door een 4 ton wegende en met circa 500 km per uur voortrazende straaljager. Het enige fysieke ongemak, dat zij ervaren is een schutting die hun voordeur blokkeert. Maar

hun woning en de daarin aanwezigen komen er geheel ongeschonden vanaf.

Is dit gewoonweg boffen, toeval, of is hier meer aan de hand?

De overbuurvrouw van de familie Koudijs, mevrouw Geertje van der Wiel, viert die dag haar 49ste verjaardag. Als het vliegtuig neergestort is en de overkant van de weg zich hult in wolken van stof, omhoogschietende vlammen en dikke rookwolken, barsten de ruiten bij haar uit hun sponningen en vliegen er vliegtuigfragmenten en brokken puin door haar huiskamer. Temidden daarvan aanschouwt Mevrouw van der Wiel verbouwereerd het gebeuren. Allerlei huisraad en meubilair wordt beschadigd of vernield, maar zij heeft geen schrammetje.

Lucky day, toeval, of gewoon een wonder?

Voor het kantoorgebouwtje liggen twee van die betonblokken met diagonaal daarin zo'n gleuf, waar je het voorwiel van je fiets in rijdt om hem daar te parkeren. Eén van deze blokken wordt door de inslag van het vliegtuig min of meer gelanceerd en vliegt met een grote boog de straat over en komt 150 meter verderop terecht, precies tussen twee vrouwen, die bezig zijn met een buurpraatje. Toeval, mazzel, of mirakel?

De bus van de NBM (Nederlandse Buurtspoorweg Maatschappij) op de lijn Arnhem – Amersfoort rijdt rond die tijd op de Stationsweg, richting Amersfoort. Als de chauffeur huize Sonnevand net is gepasseerd, hoort hij een enorme klap. Door de enorme luchtdruk, die de inslag veroorzaakt, wordt de bus hevig heen en weer geschud. De chauffeur kijkt dan ook ogenblikkelijk in zijn spiegel en ziet een niets ontziende storm van vuur, rook, vlammen, stof en puin, vlak achter zijn bus langs schieten. Op het nippertje ontsnappen hij en zijn passagiers aan het inferno zonder noemenswaardige gevolgen.

Kwestie van geluk, van toeval, of is hier iets anders aan de hand? Ook de nieuwe Chevrolet van Arie Koudijs mag niet klagen. Nog maar enkele dagen oud, staat hij op slechts enkele meters van de inslag geparkeerd. De enige schade die de wagen oploopt is een verbogen kentekenplaat. Toeval . . . geluk?

Het ongeval krijgt nog een bijzonder aspect, door de ervaring van een inwoner van Scherpenzeel. Hij wordt in de NBM bus op dezelfde lijn Arnhem-Amersfoort, maar enkele uren voor de ramp, aangesproken door iemand uit Renswoude. Deze vraagt hem of hij weet dat er de vorige dag in Woudenberg een vliegtuig op een huis is neergestort, waarbij de piloot gered zou zijn, niet wetende dat het ongeval pas een dag later zou plaats vinden.

Als alle gebeurtenissen in dit scenario een fractie van een seconde vroeger of later zouden zijn gebeurd, of de inslag van het vliegtuig enkele meters elders zou hebben plaatsgevonden, dan was dit ongeval heel anders afgelopen en waren er vast en zeker meerdere slachtoffers gevallen, maar niets van dat alles. Alle betrokkenen, die ter plaatse van het ongeval aanwezig waren en dat waren er toch zeker een veertigtal (familie Koudijs, de piloot, familie Methorst, mevrouw Van der Wiel, de twee buurvrouwen, een aantal passerende fietsers en schoolkinderen, de passerende bus), doorstaan al het geweld zonder dat er iemand noemenswaardig letsel (alleen de piloot heeft een lichte hoofdwond) ondervindt.

In de jaren er na is er binnen de familie Koudijs veel en lang nagepraat over het ongeval. Steeds weer kwamen zij tot de slotsom dat het niet realistisch is te veronderstellen, dat zoveel geluk of toeval, hoe je het ook maar noemen wilt, in één voorval kan samenkomen; dan moet er sprake zijn van iets anders. Zij zijn er dan ook van overtuigd, dat het hele gebeuren op 11 april 1956, rondom Huize Sonnevank, vanuit elders is geregisseerd. Hun conclusie is nog altijd heel duidelijk en eensluidend:

"Wonderen bestaan!"

Hein Koudijs Azn, Waalre

Het huis is gesloopt en een nieuw Sonnevanck verrees, in een moderne stijl. Het staat op de plek van het oude Sonnevanck en het waterschapskantoor. (foto uit: Jac. Gazenbeek, "Gouden baken in Groene Vallei", vijftig jaar Coöperatie Woudenberg-Maam 1909-1959, Woudenberg, 1959).

In "Eeuwboek van Woudenberg", Woudenberg, 1999, (p.277) uitgave van de Stichting Woudenberg 2000 staat het artikel: **Het vliegtuig ongeluk**. Het is een kort ooggetuigenverslag van Dirk Verkerk, wonende aan de Stationsweg, die toen een schooljongen was. Hierop heeft de redactie het volgende commentaar ontvangen van mevrouw Wil Moesbergen Gdr. te Woudenberg.

Ikzelf was destijds net 6 jaar en ik herinner mij de klap: wat is dat?

Mensen die naar buiten rennen, wij (mijn moeder, zus en ik) ook, en dan het bericht dat er een vliegtuig is neergestort, zo vlak bij mijn ouderlijk huis. Ik was doodsbenauwd dat het vuur ook mijn ouderlijk huis zou bereiken. Op een van de foto's bij bovenstaand artikel (hieronder afgedrukt) zie je helemaal rechts een huis, dat is de linkerhelft van een "twee onder één kap-woning". Rechts er naast stonden (en staan nog) vijf van dergelijke huizen. Ons gezin woonde in het vierde huis; het gezin van Dirk Verkerk in het vijfde huis aan de rechter kant.

De foto bij het artikel is gemaakt door G. van der Wiel-Moesbergen. Zij woonde aan de overkant van het pand waar het vliegtuig neerkwam en was die dag jarig; de scherven vlogen door de kamer en de glaasjes op tafel werden van de pootjes gevaagd.

Deze details herinner ik mij door de verhalen van mijn ouders. Mijn vader werkte namelijk bij het bedrijf Roelofsen & Van der Wiel, en deze mevrouw Van der Wiel-Moesbergen was de echtgenote van één der directieleden, mijn ouders (en ook wij) kwamen er regelmatig "over de vloer".

De straaljager stortte neer op een kantoorgebouwtje naast het mooie huis met de prachtige naam 'Sonnevank'. Daar woonde de familie Koudijs. Meneer Arie Koudijs was destijds directeur van de bank, die toen waarschijnlijk nog Raiffeisenbank heette, of misschien nog wel Boerenleenbank. Wat mij als kind aansprak: ik hoorde dat hun dochter (Ina als ik het mij goed herinner) een poppenwagen had en die was ook verbrand! Zonde!!

Dat de brandweer pas na zo lange tijd arriveerde, zo hoorde ik van mijn ouders, had de volgende reden: de brandslangen van de brandweer van Woudenberg hingen nog te drogen na een oefening (of misschien uitruk) en moesten nog worden opgerold!

De brandweer van het nabij gelegen Scherpenzeel was ook gealarmeerd, maar de spoorbomen bij het toenmalige station Woudenberg-Scherpenzeel waren gesloten - gebruikelijk rond dat tijdstip. Ik herinner mij dat er dan een trein aan het rangeren was. Onbegrijpelijk (achteraf) dat dit niet werd onderbroken voor een brandweerwagen!

Mijn vader fietste, zoals gewoonlijk, van zijn werk naar huis en stond ook te wachten voor die gesloten spoorbomen. Hij zag de piloot met parachute op zeker moment landen; hij had geen idee wat er precies aan de hand was en stond doodsangsten uit over het lot van vrouw en kinderen.

Mijn zus Lenie, 3½ jaar ouder dan ik, moest 's middags weer naar school. Ik heb haar vandaag nog even gebeld omdat ik die details vergeten ben. Zij vertelde dat mijn moeder haar aan de overkant van de Stationsweg langs "het gebeuren" heeft geleid. Ze vertelde dat ze, toen ze eenmaal bij de school was aangekomen, op het schoolplein heeft staan huilen door de schrik en commotie. Ikzelf zat toen nog op de kleuterschool en bofte: ik mocht thuis blijven.

Tenslotte stond in het Reformatorisch Dagblad (RD) van 11 april 2006 het artikel ***Straaljager zette Woudenberg op z'n kop*** door Gerco Verdouw

Dit is geschreven nadat op donderdag 6 april 2006 de televisie uitzending "*Wonderen bestaan*" was geweest. (KRO, 21.55 uur, een item van ongeveer een kwartier.)

Het artikel in het RD is in grote lijnen een beschrijving van de tv uitzending. Ook dit willen wij u niet onthouden.

Precies vijftig jaar geleden stond heel Woudenberg op zijn kop. Een straaljager stortte neer aan de Stationsweg-West, aan de rand van het dorp. Het vliegtuig verwoestte een kantoor. Naastgelegen huizen vlogen in de brand, maar er vielen geen slachtoffers. "Een groot wonder" zeggen de piloot en de omwonenden.

Woensdag 11 april 1956, 12.15uur. Een gewone middag, in Woudenberg. Vader Koudijs komt net thuis om te eten, zijn vrouw en drie kinderen zitten aan tafel op hem te wachten. Koudijs gaat eerst even naar het toilet. Enkele seconden nadat hij de deur van de wc dichtdoet, vliegt deze met een fikse klap weer open en knalt kapot tegen de schoorsteen. De geschrokken familie ziet een enorme vuurzee. Zoon Piet: "Ik dacht even dat er een tankauto ontplofte." Het blijkt geen tankwagen te zijn, maar een straaljager die zich pal naast het huis van de familie Koudijs in de grond boort. Het toestel verwoest het kantoorje van het Waterschap dat pal naast de woning staat. Normaliter zit daar dagelijks ene meneer Zwaan te werken, maar uitgerekend op deze dag heeft hij vrij.

Piloot Wim Oldhoff (nu 73 jaar) overleeft het ongeluk. "Ik moest die dag wat vlieg oefeningen doen met mijn Gloster Meteor. Ik steeg op van vliegbasis Soesterberg en vloog eerst langs vliegbasis Volkel om radar oefeningen te doen. Toen dat niet lukte, ben ik zelf maar aan de slag gegaan. Op een gegeven moment kwam ik in een tolvlucht waar ik niet meer uit kon komen. De 24-jarige piloot probeert vanalles om het vliegtuig uit de duikvlucht te krijgen, maar niets lukt. "Op een gegeven moment moest ik het toestel als verloren beschouwen. Een schietstoel was er niet, dus ik heb de vliegtuigkap en mijn riemen losgemaakt. Door de middelpuntvliedende kracht werd ik uit mijn kist geslingerd." Bungelend aan zijn parachute daalt Oldhoff door het wolkende en ziet dan waar zijn vliegtuig terecht-

komt. Enkele huizen aan de rand van Woudenberg staan in lichter laaie.

Als daar maar geen slachtoffers zijn gevallen, is zijn eerste gedachte. Oldhoff landt een halve kilometer verderop in het weiland. Hij haast zich naar de plek des onheils en hoort dat er nog geen slachtoffers zijn gesignaleerd."Pas aan het einde van de dag kwam vast te staan dat er geen doden én geen gewonden zijn. Niemand had ook maar één schrammetje. En dat terwijl er zo'n veertig mensen in de omgeving waren. Mijn vliegtuig zat nog vol kerosine, het huis van familie Koudijs had een rieten dak. Bovendien ging de school net uit, dus er waren veel kinderen onderweg."

Een van die kinderen is de twaalfjarige Evert-Jan van Lambalgen. Hij fietst op het moment van de crash over de Stationsweg-West. "Ik woonde 200 meter verderop in de straat en was altijd precies om 12.15 uur thuis. Alleen moest ik die dag wachten voor de spoorwegovergang die er toen nog in Woudenberg was. Er waren wat treinen aan het rangeren, waardoor ik twee minuten later was. Het is een wonder dat ik er nog ben."

Ook buurvrouw T. Zech ervaart het gebeurde als heel bijzonder."Anderen zeggen dat er engeltjes in de buurt waren, maar ik geloof dat dit van Boven is bestuurd." Mevrouw Zech woont nog steeds aan de Stationsweg-West en wijst vanuit haar achtertuin naar de plek waar het allemaal gebeurde. "Ik zie nog die grote vlammenzee voor me."

Vijftig jaar na dato is er op de bewuste plek niets meer te zien van de vliegtuigcrash. Op de plaats waar vijftig jaar geleden een diepe krater zichtbaar was, staat nu een grote villa: Sonnevand. De voorjaarszon weerkaatst op de blinkende, oranje dakpannen van het huis. De burens aan de andere kant van het huis kunnen zich de crash niet herinneren. "Wij woonden hier toen niet en waren nog klein. We hebben wel met belangstelling naar een televisie-uitzending over de ramp gekeken, maar meer weten we niet."

Door de uitzending hebben alle betrokkenen elkaar weer ontmoet. Pilot Oldhoff: "Dat was wel fijn. Ik ben na de ramp slechts één keer teruggeweest naar Woudenberg. Nu, vijftig jaar later, werd ik daar in alle vriendelijkheid en openheid ontvangen. Er was geen enkele sprake van rancune. Gelukkig maar."

5. Voskuilen, een buurtschap onder Woudenberg en Leusden.

Door Henk van Woudenberg

Het boek met die titel gaat over het ontstaan en de ontwikkeling van Voskuilen, de landbouwgeschiedenis, de Tweede Wereldoorlog, het Landgoed Voskuilen, dat er is geweest en de drijfjacht op Voskuilen. En een apart hoofdstuk over de boerderijen Groot, Midden en Klein Romselaar, Kouwenhoverkampen, de Halve Hoef, 't Erf, Jan Cranenhoef, Cotenberg, 't Plaatsje, Groot, Klein en Oud Voskuilen en tenslotte Het Nattegat. Deze dertien boerderijen zijn door de eeuwen heen gesplitst. Er staan nu 45 huizen op Voskuilen, deels op Leusdens en deels op Woudenbergs grondgebied.

Het heeft ruim 400 bladzijden met honderden foto's en kaarten. Bovendien een cd-rom met 41 genealogieën van families op Voskuilen. Vrijwel iedereen die (van) Voskuilen heet en uit deze omgeving komt, zal het voorgeslacht in het boek kunnen terugvinden. Maar ook andere families staan er in zoals Wolfswinkel, Ter Maten, Hilhorst, Van Dijk, Van de Haar, Ravensloot, Meerveld, Van Huigenbosch enz.

Melkrijder Tijmen de Kruijf brengt de melk van Voskuilen naar De Vooruitgang in Woudenberg

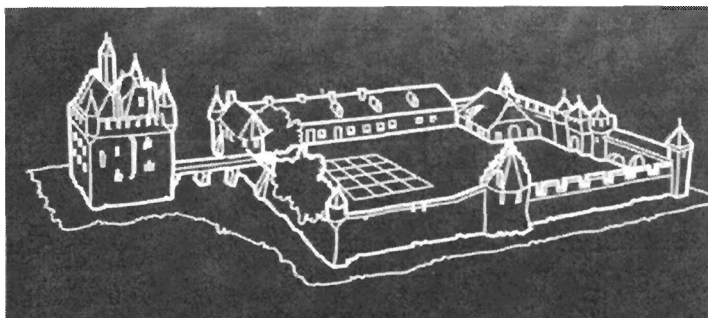
Kijk ook eens op internet: www.voskuilen-hetboek.nl. Daar staat een index van de genealogieën en kunt u elke gewenste naam zoeken

Belangstellenden kunnen tot 1 oktober 2006 voor € 25,= intekenen en profiteren dan van een korting van € 2,50. Inschrijven bij BDU Uitgeverij BV, Antwoordnummer 21, 3770 VB Barneveld, t.a.v. Henk van Geerenstein. U kunt ook intekenen middels e-mail boeken@bdu.nl of fax 0342-494299. U krijgt bericht wanneer en waar u uw boek(en) op kunt halen. Wordt het boek niet opgehaald, dan vindt verzending plaats en vervalt de korting!

6. Het jaarlijkse dagje uit!

Op 20 september 2006 is het weer zover. Op deze dag gaat de reis naar Nijmegen. Bij wijze van proef doen we het deze keer een beetje anders. Tijdens de terugreis vorig jaar hebben wij in de bus aangegeven dat het een voorstel van velen was om het dagje uit met een diner te besluiten, zodat een ieder bij thuiskomst niet gelijk zou behoeven te beginnen met het **prepareren** van een maaltijd.. Zo gezegd, zo gedaan.

We reizen eerst naar kasteel Doornenburg*), vlak bij Nijmegen.

*) Historie van het kasteel

Het is een rechthoekige **burcht** van rond 1400 geheel **omgracht** en met een trapeziumvormige voorburcht. In 891 is al sprake van een villa Dorenburc. Het wordt in 1295 voor het eerst als kasteel genoemd. Rond 1912 moet het kasteel een bouwval geweest zijn. In 1937-1941 heeft men restauraties uitgevoerd. In WO II werd het grootste deel van het kasteel verwoest. De restauratiewerkzaamheden vonden hun einde in 1964.

Daar zullen we onze koffie met gebak nuttigen en een rondleiding door het kasteel krijgen. Vervolgens gaat de reis naar het hart van Nijmegen waar we onder leiding van enkele gidsen een stadswandeling maken. We bezoeken daarbij de restanten van de Valkhof, waar **Karel** de Grote één van zijn domicilies had. Verder bezichtigen we onder andere het Hunnerpark met de Keuperstoren, de St. Nicolaaskapel, het Besondershuis, de fraaie Stevenskerk, de synagoge en het Waaggebouw. Vanaf de Hoogwatersteiger zullen we kunnen genieten van een prachtig uitzicht over de Waal.

Wat de versterking van de inwendige mens betreft gebruiken we tussen de middag een lunchpakket, beschikbaar gesteld door Oud Woudenberg, in plaats van een uitgebreide koffietafel. Dit om de kosten in de hand te houden.

We verlaten Nijmegen via een andere route en zullen om 18.00 uur in restaurant Schoonoord te Oosterbeek een 3-gangenmenu gebruiken. De geplande aankomsttijd in Woudenberg zal rond 21.00 uur zijn. De totaalprijs van dit uitje is vastgesteld op € 42,50.

Wilt u mee? Vul dan bijgaand formulier in en bezorg dat bij:
P.D. de Kruif, Geeresteinselaan 17, tel 033 2867238,
pddekruif@filtnet.nl of O.G.A. Honders, Rembrandtlaan 40, tel.
033 2863649, odyhonders@zonnet.nl

Per email opgeven kan ook! De kosten moeten vóór 8 september a.s. zijn overgemaakt naar rekeningnummer **37.24.34.401**.n.v. Oud Woudenberg onder vermelding van 'Uitstapje 2006'.

7. Stichting Oud Woudenberg naar 'De Harmonie'

Begin 2007 is het dan zover. Dan hoopt de Stichting Oud Woudenberg het gebouw 'De Harmonie' te betrekken. Maar voordat het zover is zal er nog veel moeten gebeuren om het pand geschikt te maken als Oudheidkamer. Daarom vragen wij dringend om **vrijwilligers** die bereid zijn om ons te helpen er een representatief onderkomen van te maken. Een onderkomen dat uitstraling heeft naar het publiek. Waar voldoende uitnodiging van uit gaat om er met plezier een bezoek aan te brengen. Kortom een Oudheidkamer om trots op te zijn. Maar daarbij kunnen we niet zonder onze achterban. U bent zeer belangrijk voor ons! En we krijgen nu de kans om er met z'n allen iets moois van te maken.

Wat hebben we nodig: Mensen om te schilderen en te sauzen, te timmeren en die verstand hebben van elektra en verlichting. Wat de laatstgenoemden betreft, echte vaklui dus die bereid zijn hun vakkennis ten dienste van de gemeenschap in te zetten. Ook mensen die een stoep kunnen aanleggen (bestraten) met een rolstoelbaan.

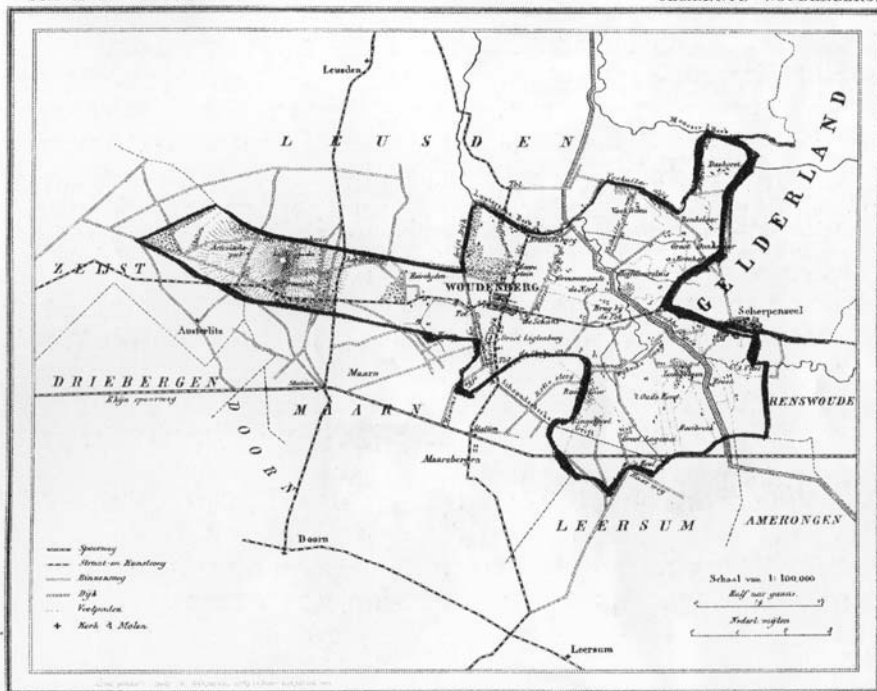
Wij vragen u dringend zich in de komende tijd aan te melden bij Lia Pater, tel nr. **033 2862595**.

Laat Oud Woudenberg niet in de steek. Hoe eerder we een gezellig vrijwilligersteam kunnen samenstellen, des te beter.

PROVINCIE UTRECHT.

GEMEENTE WOUDENBERG.

Uitgave van Hage, Sringar te Leouwarden.

3810 Bunde. 2050 Inwoners.

Ridderhofstad "Groenewoude"